

»GLORIJA« ■ UZ KOPRODUKCIJU INK-a PULA I HNK VARAŽDIN

Redatelj Damir Zlatar Frey oslanja se na snažnu simboliku u kojoj se isprepliću kršćanska ikonografija i cirkuski simboli

Sinteza crkvene, cirkuske i teatarske arene

Emotivno uživljena Helena Minić svoju Gloriju u predstavi Damira Zlatara Freya tumači kao ženu od krvi i mesa koja ne skriva osjećaje i koja je zapravo jedina istinska osoba u svijetu laži i licemjerja što je okružuju

O bilježavanju 100. godišnjice rođenja Ranka Marinkovića pridružili su se i Istarsko narodno kazalište – Gradsko kazalište Pula te Hrvatsko narodno kazalište u Varaždinu, koji su zajedničkim snagama postavili Marinkovićevu dramu »Glorija«. No, povod nije samo piščev jubilej, već trajna aktualnost ovog »mirakla u šest slika« koji pred svako vrijeme postavlja izazov novih interpretacija.

Iz današnje vizure, kad Katoličku crkvu potresaju teški skandali, a ne nedostaje joj ni spektakla, Marinkovićeva je »Glorija« (prizvedena 1955. godine) nevjerojatno suvremena. Analogija crkve i cirkusa nije izgubila na snazi, kao ni kritički stav prema bilo kojoj vrsti dogme, bila ona religijska ili ideološka.

Laž i manipulacija

Kako danas, nakon raznih scenskih čitanja ovog klasičnog djela suvremene hrvatske dramatičke, pristupiti »Gloriji«? U pulsko-varaždinskoj predstavi dramaturginja Željka Udovičić Pleština, uz neka kraćenja, ne odstupa mnogo od originalnog teksta, dok se redatelj Damir Zlatar Frey u svom prepoznatljivom redateljskom rukopisu oslanja na snažnu simboliku u kojoj se isprepliću kršćanska ikonografija i cirkuski simboli.

U scenografskom smislu Frey je učinio zanimljivu intervenciju – publika sjedi na dijelu pozornice INK-a Pula, a proscenij je prekriven umjetnom travom i priziva sliku rajskog vrta. Pogled u gledalište u dijelu predstave zakriven je zidom s vratima u sredini. U ključnom trenutku taj će se zid rastvoriti, a parter i

lože istarskog kazališta postaju svojevrsna sinteza crkvene, cirkuske i teatarske arene.

Dojmljiv je posljednji prizor Glorijine smrti, kad njeno mrtvo tijelo iz loža promatraju nijeme, bezizražajne lutke. Upravo to trebala je postati i cirkuska artistica Glorija, odnosno mlada karmelićanka Magdalena koja je pristala glumiti živi Gospin kip na crkvenom oltaru. U motivu lutke uvijek je prisutna tema manipulacije, a Frey se poigrava i gipsanim kipićima s likom Madone koji predstavljaju neku vrstu don Jerina fetiša.

U jednom prizoru u »rajski« vrt spustit će se i stablo spoznaje s jabukama koje bere proždrljivi i sebični don Florijo. Ovaj vrt neke izolirane

LEKTIRA

Freyeva »Glorija« nije iznevjerila predložak te je čak bliža lektirnom iščitavanju nego radikalnoj interpretaciji

otočne crkvice pun je »zmijske« koje se kriju ispod crnih ili grimiznih mantija. I cvijeće je u ovom vrtu lažno, kao i mehanički Isus pribijen na golemi križ, iz čijih rana curi lažna krv.

U predstavi ima i erotskih detalja kojima se podcrtava kontrast svjetovnog i sakralnog, duhovnog i tjelesnog.

Određene pomake Damir Zlatar Frey učinio je u interpretaciji pojedinih likova. Krenut ćemo od neobičnog izbora da don Zanu tumači mladi,

neosporno talentirani glumac Jan Kerekeš. Prema Marinkovićevim didaskalijama to bi trebao biti čovjek u pedesetim godinama, a u jednom trenutku on se i osvrće na svoju prošlost, kad je tek bio došao služiti u tu biskupiju te je i sâm pravio čudesa. U tom smislu od dona Zana očekuje se određeno životno iskustvo koje ga i čini tako lukavim, pronicljivim i tipično marinkovićevski ironičnim.

Zabranjena ljubav

U ovakvoj glumačkoj konstelaciji, kad ispada da su don Jere i don Zane generacijski bliski, interpretaciju Jana Kerekeša možemo doživjeti eventualno na razini suparništva među dvojicom mladih ambicioznih svećenika.

Za ulogu dona Jera prikladno je odabran Ivica Pucar, koji je utjelovio lik prepun unutarnjih previranja koja ga konačno dovode do potpunog psihičkog sloma. U odnosu između dona Jera i sestre Magdalene/Glorije, Frey je dodatno naglasio motiv zabranjene ljubavi, pridajući mu notu melodramatičnosti. Emotivno uživljena Helena Minić svoju Gloriju tumači kao ženu od krvi i mesa, koja ne skriva osjećaje i koja je zapravo jedina istinska osoba u svijetu laži i licemjerja koji je okružuju. Ona je istodobno žrtva i crkve i cirkusa, koji je svaki na svoj način pretvaraju u marionetu – bilo na oltaru ili na trapezu.

U portretiranju ostalih likova iz crkvene i cirkuske arene Damir Zlatar Frey koristi blagu karikaturnost na granici grotesknog. Takav je lik Biskupa, pomalo senilnog, ali ne i glupog, koji svojom rukom ukrasnom velikim prstenjem starački pohotno miluje Glorijinu

ruku. I Biskupa i njemu analogne cirkuske figure konferansjea i krotitelja životinja utjelovio je Zvonko Zečević. Crkva i cirkus sintetizirani su i u liku crkvenjaka Tome i klauna Tonija (Robert Ugrina), a u ulozi Glorijina oca, bivšeg direktora cirkusa Rikarda Kozlovića, solidan je Mijo Pavelko.

Dobra praksa

Marinkovićev mediteranizam i ironija donekle dolaze do izražaja i u interpretaciji dona Florija Zdenka Brleka. Majku čiji sin umire unatoč »čudima« s oltara glumi Sofija Cingula, a klaunove igraju Robert Karanfilov i Nikola Racán. Damir Zlatar Frey osmislio je i koreografiju i scenografiju, a potpisuje i izbor glazbe koja se temelji na sakralnim motivima. Zajedno s Desankom Janković kreirao je i kostime, dok je oblikovatelj svjetla Tomaž Bezjak.

Freyeva »Glorija« nije iznevjerila predložak te je čak bliža lektirnom iščitavanju nego radikalnoj interpretaciji. Kao primjer dobre prakse spomenut ćemo i to da je uz predstavu tiskana knjižica s podacima o glumačkoj i autorskoj ekipi te s tekstom Marinkovićeve »Glorije«, uključujući i kritička čitanja ove drame.

Kim CUCULIĆ